

**SABRINA
FILIP**

**Videćeš,
srodne duše
se uvek
negde
nađu**

Prevela s francuskog
Ljubica Đurić

Laguna

Naslov originala

Sabrina Philippe

TU VERRAS, LES ÂMES SE RETROUVENT TOUJOURS
QUELQUE PART

Copyright © 2017, Éditions Eyrolles, Paris, France
Serbian edition arranged through Corto Literary Agency

Translation copyright © 2026 za srpsko izdanje, LAGUNA

*Kristijani i Feliksu
za Samuela*

Beleška autora

Ima ljudi koji nas u deliću sekunde, za nekoliko sati ili jednim osmehom dodirnu snažnije nego drugi za čitav život.

Ima onih koje prepoznajemo na prvi pogled, i onih koje s vremenom upoznajemo.

Ima onih koje volimo instinktivno, kod kojih volimo sve: i tamu i svetlost, i miris i kožu, i reči i tišinu, a ima i onih na koje se naviknemo.

Ima onih kojima je dovoljno postaviti jedno pitanje, i onih drugih, kojima se mora postaviti na stotine pitanja.

Ima onih koje prosuđujemo, i onih koje vidimo.

Ima onih koji misle kao mi, i onih koji pokušavaju da nam se prilagode.

Ali zašto?

U životu sam srela toliko muškaraca i žena koji su mi pričali o svojim ljubavima, sumnjama i patnjama, i uvek postavljali ista pitanja: zašto uopšte voleti, kako se voli, kako čovek prestaje da voli?

Neki od njih su doživeli tako neobične i moćne ljubavne priče da i dalje ne mogu u potpunosti da razumeju sopstvena

osećanja. Kada se takve ljubavne priče završe, ostaju sećanja – ona se urezuju za večnost, i neprestano se vraćaju. Čovek može pomisliti da je sišao s uma.

Pošto im deluje da je život bez te ljubavi nemoguć, oni se zakopavaju u bol, u iščekivanje, a često i u odricanje.

Ta veza je za njih prokletstvo, a raskid te veze je za njih kazna.

Napisala sam ovu knjigu da bih im rekla da nisu sišli s uma. To što vi proživljavate nije nikakva patologija; ima ih koji proživljavaju isto to; i sama sam proživela isto to.

Psihologija ne može sve da objasni, ima i drugih tumačenja tih neverovatnih ljubavi, ima i drugih odgovora...

Takve ljubavi su dar.

A bol je samo prva obala na jednom dugom putovanju koje vas čeka na ovim stranicama...

1

Pre

Biće jutara i biće leta

Biće oluja i plamena

KADA SAM PRVI PUT PREŠLA MOST do ostrva, znala sam da nisam pogrešila. To je bilo pravo mesto za život, baš tu „između dve obale“. Bila sam se upravo preselila na Bulevar Morlan broj 14, tražeći stan neukaljan prošlošću. Sve sam bila prodala, od posuđa do slika, nameštaj sam dala budzašto, čaršave sam pobacala. Posle meseci boravka u neizmjenjenoj scenografiji našega braka, iako se on već odavno bio odselio, odlučila sam da više neću biti čuvar jedne priče koja se završila. Plakala sam kao kiša.

Svake večeri sam lila suze zbog tog surovog odsustva. Prazna postelja, nenamešten krevet, ja ležim sklopčana. Čekala sam da mi dođe san na oči, i dolazio je, na kraju, kao dar – odmor. U dubini duše verovala sam da će ga moje suze vratiti. Tuga je često poslednja veza s onim koga više nema. Zato se čovek i hvata za nju, ma kako to bolno bilo, grčevito se drži za tu patnju sve dok se potpuno ne iscrpi. A ja sam bila iscrpljena. Previše sam se borila da bih održavala u životu ostatke tog svečanog *mi*.

Ja sam se borila da on ne ode s njom, ona se borila da me on ostavi. I ona je pobedila. Ja sam se borila da se on vrati, ona se borila da se on ne predomisli. I opet je ona pobedila. A onda sam se ja borila da ne zaboravim, i u toj samotnoj borbi sam napokon izvojevala pobjedu. Ali taj masivni trofej, koji sam teškom mukom osvojila, svakoga me je dana sve više umarao. Naročito jer bih, svaki put kad bismo se sreli, na njegovom licu videla ono ushićenje koje se javlja na početku ljubavne priče, mada se on trudio da izgleda tužno. I tako mi je, gotovo neprimetno, taj komemorativni pehar jednog jutra ispio iz ruke i razbio se na moje oči.

Tog dana sam ustala i otvorila fioku na komodi lažne starinskoplave boje, fioku koja se dobro otvarala, ali loše zatvarala, fioku u kojoj su bile pomešane moje stvari i neke njegove stare, koje više nije hteo. Sedela sam na podu zureći u taj neobični amalgam jedne veštačke prošlosti koju više nisam mogla da prepoznam. Sve i da sam želela da povežem neko sećanje s tim tkaninama i kaiševima, ne bih u tome uspela – a proteklih meseci sam s tolikom lakoćom dremala u školjci svoje tuge. Ali tog jutra mi se učinilo da sam izgubila čak i tu mršavu, neugodnu utehu suza i maramica, i plesa bolnih slika.

A ipak, u toj fioci bio je čitav film lakih uspomena. Pleteni tirkizni topić koji sam nosila kada me je prvi put video. Ja njega nisam bila videla. Dobro sam se sećala tog dana, kiše napolju, kola u koja je ušao, dok sam ja sedela pozadi. Okrenuo se i ugledao moje svetle oči. Zavoleo me je na prvi pogled – i sam mi je to kasnije priznao. Zato sam i sačuvala tirkizni topić.

Jer se, zapravo, i nisam dobro sećala njegovog lica od tog dana. Dakle, u rukama mi je bila uspomena koja je bila samo njegova, dok su zajednička osećanja bila vezana za

prepričavanje tog događaja. Ustala sam, otišla po veliku torbu i natrpala u nju sve stvari iz plave komode, uključujući i svoje, jer sam ih samo zbog njega i čuvala. A onda su se torbe nagomilale u predsoblju. Išla sam od jednog komada nameštaja do drugog. Uzimala sam predmete, pa ih spuštala, pa im se ponovo vraćala. Ali na kraju sam ih sve pobacala. Pokušavala sam da osetim nešto, ali nije mi išlo. Te noći nisam spavala, niti sam plakala. Osećala sam se ispražnjeno. Ispražnjeno od tuge i sećanja.

Kada mi se učinilo da nije ostalo više ništa, istuširala sam se, našminkala, navukla jedine farmerke i džemper koji su mi ostali i pozvala Simona.

Simona, jednog jednostavnog, simpatičnog mladića koga sam nedavno upoznala i kome sam se, ni sama ne znam kako, dopala jedne večeri, koja se, kao i mnoge druge, brzo završila. Zvao me je nekoliko puta, ali ja sam to sasekla. Ali sada mi je bio potreban život, život u meni i oko mene. U toj novoj praznini bilo mi je potrebno da se neko pokrene da bi me pokrenuo, da bi me oživeo. I tako sam ga pozvala.

Došao je skuterom, bez oklevanja. Čekala sam ga ispred ulaza. Bio je nasmejan, željan. Sela sam na skuter iza njega, vozio je brzo; činilo mi se da mi vetar razvejava misli. Dopalo mi se to, ta brzina i vetar. Odveo me je u bioskop – ne sećam se više naziva filma, bila je neka komedija. Gledala sam kako parovi oko mene ćaskaju, razmenjuju osmehe ili uživaju tiho u uzajamnoj blizini.

U tom trenutku poželela sam da se stopim s tim nedeljnim ambijentom. Uhvatila sam Simona za ruku. Osmehnulo mi se. Imao je lepo lice, pomalo detinjasto, s nagoveštajem dobrodušnosti koja će se potvrditi tek u poznijim godinama, ali sam već tada znala da neću biti tu da to vidim. Stavio je parfem i lepo je mirisao, a svežina nabora njegove košulje

podsećala je na posteljinu. Pomislila sam na njegov krevet, na svoje telo u njegovom krevetu. Pomislila sam kako to moje obamrlo telo mora malo da se pokrene. Poljubio me je u vrat, a ja sam mu uzvratila.

Izašli smo iz sale i odvezli se do njegovog malog student-skog stana – iako više nije bio student. Nije bilo nikakvog snebivanja među nama. Vođeni tim prećutnim dogovorom, postali smo ljubavnici.

Kasnije sam odala sebi priznanje zbog tog događaja, od kog sam se ponovo osetila poželjno. Pitao me je da li želim da ostanem, pomislila sam na torbe u predsoblju i rekla „da“. Zaspali smo, a kada smo se probudili, napokon više nije bilo suza, već samo kafe koja se pušila u dnu kreveta. Rekla sam mu da moram da prodam sve što imam. „Čak i kola?“, pitao je. Da, čak i kola.

Rekao mi je da poznaje ljude koji se time bave, da mi može pomoći da se preselim iz predgrađa punog pospanih parova. „Želim da oko mene bude živo, da sve vreme prolaze kola, da bude ljudi koji nekud idu, žure, pričaju; ne želim više nedeljni ambijent“, odgovorila sam. Otvorio je mapu glavnog grada i rekao: „Onda treba da ideš tu.“ Pušeći svoju prvu cigaretu, pomislila sam da je skroz u pravu. A onda sam morala da požurim jer je i tog dana trebalo da govorim o ljubavi.

Ljubav mi je bila zanimanje – da pričam i slušam o ljubavi. O ljubavi u svim njenim oblicima, od zatreskanosti na prvi pogled do raskida, od prevare do samoće. Znala sam sve njene nijanse, sve gde škripi. A to se nekako slučajno desilo. Zapravo, kako mi je brak pucao po šavovima, tako su mi sve više tražili da dajem savete. Očigledno sam to radila dobro i uverljivo, pošto sam po tome postala poznata. Više puta nedeljno sam gostovala na televiziji, napisala sam knjigu o

samačkom životu, non-stop sam dobijala pisma od parova na ivici raskida. Kakav paradoks! Paradoks mog usamljeničkog života u kome uveče plačem, a danju nepoznatima vraćam osmeh na lice. Ipak, zahvaljujući sopstvenoj tuži mogla sam dobro da razumem druge, da ih osetim, da ih bolje usmerim.

Ni dan-danas ne znam odakle mi hrabrost da u ime drugih ljudi verujem u sve to, da se oduševljam tuđom srećom pred kamerama. U to vreme su mi te priče o tuđoj sreći padale teško kao ubodi nožem u srce, dok sam one ne baš tako srećne videla kao okrutnu potvrdu sopstvenih gorkih neuspeha na tom polju.

Međutim, odlično sam se snalazila. Procedura je bila uvek ista, i vrlo jednostavna: prvo bih išla na šminkanje – retko sam se gledala u ogledalu, svejedno mi je bilo kako izgledam pošto sam znala da to ništa neće promeniti. Kada bi se to završilo, ulazila bih u studio. Čekao se voditelj – ponekad dugo, i to vrlo dugo. Kada bi on stigao, emisija bi mogla da počne. Pozdravio bi me klimanjem glave. Nisam ga poznavala ni lično ni profesionalno. Prosto su producenti odlučili da sam dobra za televiziju, i on se složio. To je bilo dovoljno. Na snimanju bi se ophodio prema meni kao da smo stari prijatelji. Ma koja da je bila tema, ja sam uvek imala nešto da kažem. I sama sam se čudila odakle mi ta sposobnost. Imala sam odgovor na svako pitanje, a nisam se skoro uopšte pripremala. Samo bih se usredsredila na svakog gosta i davala savete. Ponekad bi voditelj pohvalio neki moj odgovor ili opasku koja bi mu delovala mudro. I to je sve. Emisija bi se završila, on bi otišao u svoju garderobu, a ja kući. Ponekad bih snimila više emisija zaredom i to mi je bilo uzbudljivo, ali i iscrpljujuće. Ali volela sam tu premorenost: zbog te preke potrebe za spavanjem osećala sam se živo.

Zapravo, kao da mi nikako nije dolazilo do svesti da će ti sati provedeni pod reflektorima biti prikazani na televiziji. Uvek bi me iznenadilo kada bi me neko prepoznao na ulici, to bi me nekako nezgrapno podsetilo kako se čudnim poslom bavim. Možda sam duboko u sebi mislila da, zato što mi se privatni život raspada, ne mogu imati nikakav legitimitet da bih govorila o ljubavi. Ali očigledno je uverenje s kojim sam to radila nadomešćivalo nedostatak ljubavi u mom sopstvenom životu.

Zbog tog raskoraka samoj sebi sam bila poput pokusnog kunića. Svaka emocija mi je mogla koristiti u tom drugom životu koji sam vodila. I u takvom sam stanju dočekala svog novog ljubavnika.

Dakle, tog dana sam se, kao i obično, spremala da govorim o ljubavi, ovaj put s izvesnim olakšanjem u srcu i telu, ali i nekom vrstom ispunjenosti zbog tih novih osećanja – tačnije, starih ali obnovljenih. Kako su dani prolazili, ja sam puštala da me Simonova ushićena jednostavnost ponese. Spavala sam kod njega, retko sam išla kući, kupovala sam šta mi treba od danas do sutra. Nosila sam odeću sa snimanja. Bila sam bezbrižna kao tinejdžerka na raspustu – na odmoru od same sebe. Kad nisam radila, razmišljala sam samo o nekim prostim stvarima, na primer, šta ću da jedem, kako ću da vodim ljubav to veče, ili šta ću za vikend ili uveče.

Ubrzo sam počela da tražim stan u arondismanu koji mi je Simon pomenuo. Ubrzo je on prodao moj nameštaj, moje slike, moj auto. Ubrzo sam se preselila.

2

Pre tog dana

*Moram sve da uništim
I osećanja, i sećanja*

DUŠEK, BAŠTENSKI STO, DVE STOLICE i klavir – to je sve što sam od nameštaja imala u svom stančiću u srcu prestonice. Bio je u stanu i kamin, i jedva sam čekala zimu, pa da zapucketa vatrića. Kad od svega ostane samo praznina, čovek mora nečim da je ispuni. Slabo mi ljudi podnosimo pustoš.

Prostor je bilo lako ispuniti – pokupovala sam gomilu novih stvari. Razgaljivalo me je to što sam stalno nešto radila prvi put: prvi put pijem kafu iz ove šoljice, prvu noć spavam u ovoj posteljini, prvi put se tuširam u ovom stanu, prvi put se umotavam u ovaj peškir. S prostorom je bilo lako; ali duh nije tako poslušan. U početku sam zaista mislila da sam i sećanja izbrisala, da sam ih prodala na aukciji zajedno sa svim ostalim, da su sada pripadala prošlosti. A upravo sam ja od svih ljudi morala znati da ne ide to baš tako lako, ali sam ipak žarko želela da u to verujem.

Došlo je, vratilo se, posle te velike ljubavi.

Nekoliko dana pošto sam se preselila, Simon je prespavao kod mene. Sa zadovoljstvom sam mu uzvratila gostoprimstvo. Prijalo mi je kad je tu ponekad. Jedne noći me je

strasno zagrlio, kao i uvek, ali – isprva neprimetno, a zatim sve jasnije – shvatila sam da ništa ne osećam. Moje telo prosto nije reagovalo. I tek sam kasnije, kada sam se u mislima vratila na to, širom otvorenih očiju dok je on spavao, ponovo pomislila na telo onog drugog, na njegov miris, na njegovo, isprva nago, a zatim odeveno telo, odeveno u sećanje, sećanje na nas, suze.

Ta prokleta tuga, koja je samo bila zaspala, a sada se probudila, tu, usred noći.

Posle nekoliko sati koje sam provela paleći cigaretu za cigaretom dok nije počelo da sviće, izgubio se onaj nehai koji je obeležio poslednjih nekoliko nedelja. Lakše je promeniti posteljinu nego čoveka koji u njoj spava.

Ipak, nisam htela da raskinem sa Simonom, samo sam proredila susrete – mada su mi ta viđanja sve manje prijala. Simon je ostao onaj zaklon, brana koja je sprečavala prošlost da me preplavi. Mada nisam više bila prijemčiva za njegovo prirodno dobro raspoloženje, ipak sam se trudila da održim neki privid. On je to shvatao, ali je to dobro krio. Zaljubljenost je prošla, pa mi je bilo hladno na njegovom skuteru, hladno u mom krevetu, kao kada se jesen lagano vraća.

Primenila sam jedan od saveta koje sam šakom i kapom delila: manite se upoređivanja, izbegavajte štetne misli, živite u trenutku takvom kakav je. Ali to nije tako lako. Štaviše, tako je teško da sam sve više noći provodila sama.

Ako je tuga bila i dalje tu, ipak je bila prigušena. Moje suze nisu više ničemu služile, neće više biti povratka na staro. Naša prošlost udaljavala se kao predeo koji gledamo s palube broda. Sećanja na sitnice postajala su maglovita, druga su se izobličavala.

Na kraju više nisam znala šta da radim s tim novim životnim poglavljem. Nisam imala puno prijatelja niti poznanika

– mnoge sam izgubila u toj borbi. Ponekad su me zvali, ali i tada bi često – prečesto – hteli samo da me pitaju za mišljenje, za stručni savet o nekom ljubavnom pitanju. I ja sam pristajala na tu igru, pošto ni sama nisam imala bogzna šta da kažem. Radovali su se mojoj novoj vezi, misleći da su time meseci tuge okončani. A ja nisam htela da objašnjavam. Nova ljubav, novi stan: jeste, imala sam u ruci karte za novi početak, ali kako ih je tačno trebalo odigrati?

Mnogi koji su me poznavali mislili su da vodim neki neverovatan, uzbudljiv život, da idem na žurke, da izlazim, da sam u društvu poznatih ljudi, da sam tražena. Pošto sam se bavila time čime sam se bavila, za njih je to bilo sasvim logično.

A mene nikad nisu zvali na takve žurke, s malo kim sam se viđala i još bi mi s drugima brzo postajalo dosadno.

Postala sam divljak, pomalo iz nužde, a mnogo više zbog iscrpljenosti. Kao dete sa slomljenom igračkom, više nisam znala kako da sastavim delove svog života.

U prvih mesec dana po preseljenju nisam baš imala vremena da istražim novi kraj. Šetala sam se po Mareu* kao turista i čudila se kako blizu živim kad bih se vratila kući. I bilo mi je čudno što hodam pored Sene dok se noću vraćam sa snimanja. Upravo to sam želela: da bude sveta, po ulici, svuda, sve vreme, čak i uveče; to neprestano komešanje grada, zbog kojeg sam se osećala kao živa među živima.

Nisam imala takav utisak dok sam bila na poslu. Studiji su bili u suterenu bez dnevne svetlosti, vreme tamo nije postojalo. Kada bih se spuštala stepenicama koje vode do podijuma i garderoba, prelazila bih granicu nekog drugog sveta. Sveta privida i slika. Ljudi više nisu bili ono što su bili na površini, više nisu postojali kao ličnosti, već samo kao materijal za oblikovanje. Njihovi životi više nisu imali istu

* Jedan od istorijskih kvartova Pariza. (Prim. prev.)

teksturu, njihova priča više nije bila ista priča, već su ulazili u neku vrstu izveštačenosti u kojoj su se samo oponašali njihovi životi. Gosti, šminkeri, tehničari, svi su bili odsečeni od svoje banalne svakodnevice. Isto je važno i za mene – i ja sam bila samo uzvišena projekcija same sebe. Verovatno upravo zbog toga takvi poslovi izazivaju zavisnost. Nije stvar u reflektorima i u onome što dešava ispod ili iza njih pre nego što se pod njih stane. Stvar je u tome što onaj život napolju više ne postoji na isti način, što postaje smešan i nebitan. Ja postajem iskrivljeno ogledalo onoga što jesam, postajem neko drugi, postajem drugačija, veštački bolja, a kad progovorim, svi mi tapšu. Zapravo, u tom trenutku niko ne aplaudira meni i upravo se tu krije narcistička zamka.

Ja u tu zamku nisam upala. Ne zato što sam bila jaka ili posebno lucidna, već zato što bi mi se činilo – kada bih se, završivši snimanje, pela uz stepenice – da ti tek minuli trenuci nisu ni postojali, da su bili samo san. Već sutradan se više ne bih sećala šta sam sve čula i šta sam sve rekla. Takvi su se trenuci meni činili smešno i nebitno. A pritom mi je nedostajalo života, a ne snova.

Ali, recimo, bilo mi je jasno da vođa proizvodi svako snimanje preko mere, da ne želi da se vrati *gore*, da je još odavno prestao da se interesuje za svet takav kakav jeste.

A ni ja ne mogu da poreknem da me je predveče, kada nisam bila na poslu, a Simon nije bio tu, često hvatala neka teskoba. Preplavila bi me razna pitanja. U čemu je smisao svakoga dana, svakoga sata, svake reči? Bez te propale ljubavi život mi se činio praznim, a ni predmeti, ni nameštaj, ni šoljice nikada neće moći da ispune tu prazninu. Ali zašto? Jesam li se i sama prevarila što sam se izgubila u drugome do te mere da sam zaboravila šta je njegova suština, ili šta su njegova suštinska pitanja? Koji smisao dati tom poslu koji je

sve više ličio na jednu veliku maskaradu, u kojoj sam i sama učestvovala s lažnim entuzijazmom? I nije li ta maskarada zahvatala čitav moj život?

Odrasla sam bez oca i stalno sam nastojala da ispravim tu nepravdu. Detinjstvo mi nije bilo bezbrižno. Brak je za mene bio novi korak ka tom ispravljanju nepravde – jer, pokazalo se, jedan muškarac me je zavoleo dovoljno da mi dâ svoje prezime. Ali to prezime na kraju ipak nije bilo moje. Bila je to samo pozajmica koju sam morala da vratim. Isto je tako bilo s medijima, od kojih sam, barem u početku, očekivala da mi pruže priznanje koje mi je toliko nedostajalo. Ali uzalud, danas se ispostavilo da su svi ti pokušaji bili neuspešni. Kakav mi je onda izbor ostajao?

Nisam nalazila odgovora dok sam sedela na svom novom dvosedu, ponekad i po više sati. Često bih prekidala te beskrajne bezglasne monologe tako što bih sedala za klavir. Ali muzika bi me tada odvodila još dalje u razmišljanjima, jer mi sviranje nije zahtevalo nikakvu koncentraciju, prsti su mi sami leteli po dirkama. Noći su mi bile kratke. Legala sam kasno i budila se sve ranije. Pila sam kafu za kafom u svojoj kuhinjici, čekajući da dođe neko pristojno vreme.

Jednog takvog jutra obuzela me je želja da razbijem tu monotoniju u povelju, da odem da se prošetam i vidim grad u zoru. Brzo sam se obukla, izašla i napravila nekoliko koraka. Preda mnom je bio most. Prešla sam ga. Potpuno sam bila zaboravila da je ostrvo tako blizu. I tako lepo. Koliko je godina prošlo otkako nisam bila ovde? Videti grad s druge obale. Sunce se lagano rađalo iza starih zgrada natopljenih istorijom. Brodovi su klizili Senom. Koračala sam ulicama i nijedan prizor me nije razočarao. Bila sam oduševljena tim divnim otkrićem; odavno nisam tako nešto osetila. Tik pored moje kuće postojao je dragulj, blago usred vode. Potpuna

tišina uskih praznih uličica koje su sve vodile ka Seni, na koju god stranu da se krene.

Ostrvo nije bilo veliko. Htela sam da se na njemu izgubim, ali sam stalno prolazila istim putevima da ga ne bih napustila. Odlučila sam da prođem glavnom ulicom, koja ga je delila na dve gotovo jednake polovine. U početku mi je izgledala prilično nezanimljivo, a onda su počele da se pojavljuju, poput ukrasa, radnjice koje kao da su tu od pamtiveka, tako da je, dok se ne stigne do drugog kraja, ulica delovala kao da je sva okićena i blistava.

Skrenula sam udesno i našla se pred jednim kafeom na kraju nekog keja. Kafić je bio otvoren i činilo se kao da samo čeka da ga neko počasti svojim prisustvom. Prošla sam kroz baštu i razmakla purpurnu somotsku zavesu koja je štitila unutrašnjost od vrućine. Imala sam utisak kao da sam tim gestom stupila na nekakvu pozornicu. Široki šank, barske stolice presvučene istim onim purpurnim somotom i zidovi boje čokolade – sve to je činilo da se svako oseti kao da je u intimnom okruženju a da je opet sve dostupno svima. Osim konobara, koji me je pozdravio, nije bilo nikoga. Sela sam na središnju stolicu i osetila kako klizim u blagostanje, tako retko u poslednje vreme. Poručila sam kafu, koju sam, napokon, sa zadovoljstvom ispila. Tu sam, tog septembarskog jutra, najzad pronašla prosto – toplinu.

Zatim su ušla dva čoveka, očigledno redovni posetioci. Nisu ni naručili, a vruća kafa ih je već čekala na šanku. Ja sam poručila još jednu kafu, nije mi se još odlazilo. Njih dvojica su pričali o poslu, o nekim poznanicima, posebno o jednoj ženi koja im je, očigledno, išla na živce. A kako to obično biva, odbijanje ih je povezivalo više nego privlačnost.

Tada se pojavio jedan stariji bradati čovek i seo pravo na kraj šanka. Konobar mu se obraćao po nadimku. Shvatila

sam iz dve-tri rečenice koje su razmenili da je čovek pekar. Osmehnulo mi se, i ja sam njemu, jer je iz njegovog lica i očiju, mada punih tuge, isijavala neka blagost.

I tako su dolazili, jedan za drugim, a svi stalne mušterije. Još nije bilo vreme za turiste. Svi su se poznavali, kratko se pozdravljali i bacali ljubopitljiv pogled ka meni. Prošlo je već skoro sat vremena kako sam pijuckala drugu čašu vode uz svoju drugu kafu, uperivši pogled u praznu šolju dok sam osluškivala šta se priča oko mene i uživala u toj neobičnoj jutarnjoj družini.

A onda je ušla ona. Pozdravilo ju je nekoliko diskretnih „dobar dan“. Okrenula sam se i srela njen svetli plavooki pogled; ona je bila zatečena izgledom mojih očiju koliko i ja izgledom njenih. Da li se svetle oči nekako prepoznaju, pošto imaju zajedničko poreklo? Uputila se ka jednom stočiću blizu prozora s koga se pružao predivan pogled na most i Gradsku većnicu. Očigledno je uvek tu sedela, malo izdvojena. Ni ona nije ništa poručila a konobar joj je već užurbano donosio šoljicu, s osmehom punim poštovanja.

Iskoristila sam to da se opet okrenem i krišom je posmatram. Zategnuta seda kosa, prefinjene crte lica, diskretna šminka, taman kostim, šal, cigarete već na stolu. Koliko li je godina imala? Sigurno više od šezdeset, ali ne mnogo više. Zbog svog i dalje vitkog struka mora da je izgledala nekoliko godina mlađe. Odisala je nekom vrstom nonšalancije i izmučene inteligencije koja me je zaintrigirala.

Predugo sam je gledala a da nisam to ni primetila. Uputila mi je prijateljski osmeh. To što sam zurila u nju joj, izgleda, nije smetalo. Osmehnula sam se i ja njoj i klimnula glavom, a onda se opet okrenula.

Osećaj u nogama upozorio me je da moram promeniti položaj u kom sam sedela već više desetina minuta. Sa

žaljenjem sam ustala od šanka, rekla konobaru „doviđenja“ – reč za koju sam se nadala da će imati svoj bukvalan smisao. Razmičući crveni paravan, pozdravila sam još jednom svetlooku ženu. Sada sam morala da pređem obalu i ispunim obaveze za koje sam dobijala platu.

Na tom mestu, na tom ostrvu, osetila sam neku mešavinu dinamičnosti i spokoja koji su mi toliko nedostajali poslednjih meseci. Dok sam prelazila most, slika žene je lagano bleдела, a ja sam se pitala kako ona živi, i kako ja živim. Iako me je saobraćajni metež grubo trgao iz tih poetičnih misli, znala sam da sam našla ono što sam tražila pre nekoliko meseci, i ne sluteći do koje sam mere bila u pravu.